

Ihastu Iittiin

Iitin perusopetuksen opetussuunnitelma **Oppimistavoitteet ja oppisisällöt vuosiluokittain**

Sisällysluettelo

Äidinkieli ja kirjallisuus	2
Englanti, a1	9
Ruotsi, b1	13
Matematiikka	18
Biologia ja maantieto	22
Fysiikka ja kemia	27
Terveystieto	34
Uskonto, evlut	38
Uskonto, ort	41
Elämänkatsomustieto	44
Historia	47
Yhteiskuntaoppi	50
Musiikki	53
Kuvataide	54
Käsityö	56
Liikunta	61
Kotitalous	66
Oppilaanohjaus	68

Ihastu Iittiin

Iitin perusopetuksen opetussuunnitelma

Oppimistavoitteet ja oppisisällöt vuosiluokittain

Äidinkieli ja kirjallisuus

7. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja –rohkeuttaan
- harjaantuu toimimaan eri viestintäympäristöissä
- oppii rakentamaan myönteistä viestintäilmapiiriä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- harjaantuu aktiivisena ja kriittisenä lukijana ja kuuntelijana
- kehittyy kuuntelutaidoissaan
- harjaantuu erilaisten luku- ja tiedonhankintatapojen käyttäjänä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- tuottaa monipuolisesti tekstejä hyödyntäen oppimaansa kielitietoa
- hallitsee eri puhetilanteita sekä viestin vastaanottajana että lähettäjänä
- kehittää taitojaan tekstin suunnittelijana, tavoitteen asettajana sekä palautteen hyödyntäjänä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- innostuu lukemaan monipuolisesti
- tuntee äidinkiellensä rakenteita: sijamuodot, sanaluokat, verbien taipuminen
- ymmärtää kielen vaihtelua ja kasvaa suvaitsevaisiksi erilaisia kielenpuhujia kohtaan
- avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa mm. elokuvan ja teatterin keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- Omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen arvioinnin harjoittelua
- viestintärohkeuden ja -varmuuden kehittämistä erilaisten ilmaisuharjoitteiden avulla
- perustietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä ja rakenteesta.

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelua
- silmäilevän, etsivän sekä sana- ja asiatarakan lukutavan kehittämistä
- lukukokemusten jakamista
- selostavat, kuvailevat, ohjaavat, kertovat tekstityypit asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä
- kirjoitukseen kätkeytyneiden näkemysten ja asenteiden etsimistä ja arviointia.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittelemistä
- tavallisten jäsentelytapojen sekä aloitus- jaksotus- ja päättäntätaidon harjoittelua
- omia elämyksiä ja näkemyksiä kuvaavien fiktioiden tuottamista
- yleispuhekielen ja kohteliaan, kuulijan huomioon ottavan ilmaisutavan opettelua
- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittämistä ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista
- erilaisten tekstien kirjoittamista käsin ja mahdollisuuksien mukaan tietokoneella
- ilmaisukeinojen monipuolistamista.

Tiedonhallintataidot

- tietojen hankintaa eri lähteistä
- tiedonhankinnan suunnittelua ja lähteiden luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arvioinnin opettelua
- muistiinpanotekniikan harjoittelua
- yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelua.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- suomen kielen muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia ja vertailua muihin kieliin
- kokonaisteosten lukemista, runsaasti myös erilajisten lyhyitten tekstien käsittelyä
- kaunokirjallisuuden päälaajat
- fiktion rakenteiden erittelyä kirjallisuuden käsittein
- elokuva- ja teatterikokemusten hankkimista ja jakamista.

8. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävarmuuttaan eri mediaympäristöissä
- harjaantuu antamaan palautetta ja oppii hyödyntämään sitä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- oppii aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi
- kehittyy tekstilajien tuntijana ja tulkitsijana
- varmentaa tiedonhankintataitojaan ja käyttää niitä suunnitelmallisesti.

Oppilaan taito tuottaa erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- tuottaa monipuolisesti vaikuttavia tekstejä oppimaansa kielitietoa hyödyntäen
- ymmärtää tekstin laatimisen prosessina.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- monipuolistaa lukuharrastustaan
- tiedostaa mediatekstien mahdin muokata maailmankuvaa ja ohjata valintoja
- saa lisää kokemuksia elokuvan ja teatterin ilmaisukeinoista
- vahvistaa eettistä ja esteettistä tietoisuuttaan; hänen näkemyksensä eri kulttuureista laajenee.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- tehtävän mukaista etenemistä ja puheenvuorolajien monipuolistamista erityyppisissä keskusteluissa ja viestintäympäristöissä
- puheenvuoron ajoittaminen ja mitoittaminen, kielimuodon valinta, menettely ristiriitatilanteissa ja eriävien näkemysten hyödyntämisen opettelua, palautteen antamisen ja vastaanottamisen kehittämistä
- viestintärohkeuden ja -varmuuden ylläpitämistä; omien näkemysten esittämisen ja puolustamisen harjoittelua
- luku-, viestintä ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen arvioimisen kehittämistä.

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun taidot kehittyvät
- päättelevän lukutavan hallinta varmentuu
- lukukokemusten jakamista tehtävänmukaisesti
- kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tarkastelua
- pohtivat ja kantaa ottavat tekstityypit asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä
- tekstien verbaalisten, visuaalisten ja auditiivisten keinojen tarkastelua tekstien merkityksen rakentajina
- tekstin mielipideainesten, tekijän tavoitteiden ja keinojen tunnistamista, erittelyä ja arviointia vaikuttavuuden kannalta
- puheeseen ja kuviin kätkeytyneiden näkemysten, arvojen ja asenteiden etsimistä ja arviointia.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittely varmentuu
- tekstintekoprosessi vakiintuu
- tekstien suuntaaminen eri kohderyhmille ja erilaisiin viestintävälineisiin ja -tilanteisiin
- kuulijan huomioon ottavat ilmaisutavat monipuolistuvat
- erilajisten tekstien työstämistä mahdollisuuksien mukaan tietotekniikkaa hyödyntäen
- ilmaisukeinot kehittyvät.

Tiedonhallintataidot

- lähdeaineistojen valikoinnin opettelua

- tietolähteiden luotettavuuden arviointikyky kehittyy.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- suomen kielen muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia (lauseenjäsenet, modukset) ja vertailua muihin kieliin
- suomen kielen tilanteenmukaisen ja sosiaalisen vaihtelun sekä yleiskielen käytön perusteiden pohdintaa
- kokonaisteosten lukemista
- kaunokirjallisuuden alalajeja
- fiktion rakenteiden erittelyä kirjallisuuden käsitteitä käyttäen
- teatteri- ja elokuvakokemusten erittelyä ja jakamista.

9. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- toimii puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti
- ymmärtää eri näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä

Oppilas

- hallitsee tiedonhankinnan ja -käytön prosessina
- oppii arvioimaan lähteiden luotettavuutta.

Oppilaan taito tuottaa erilaisia tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin

Oppilas

- tuottaa monipuolisia tekstejä saamaansa palautetta hyödyntäen
- suunnittelee viestintäänsä ja etenee työssään tavoitteellisesti.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- saa perustietoa kielen rakenteesta, muuttumisesta ja vaihtelusta
- oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaiheita ja eri maiden klassikoita
- monipuolistaa lukuharrastustaan ja syventää kirjallisuuden tuntemustaan
- laajentaa kulttuuritietoisuuttaan ja syventää eettistä ajatteluaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- kehittää viestintätaitojaan syventäen näkemyksiään viestinnän tavoitteista ja välineistä
- varmentaa viestintätaitojaan erilaisissa viestintätilanteissa ja kehittyy viestintäsuhteen rakentajana
- omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten arviointi syvenee.

Tekstinymmärtäminen

- kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tarkastelua elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä
- kulttuurissa keskeisten tekstilajien tarkastelua rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina
- tekstin sisällön tiivistämistä
- tekstien vertaamista eri näkökulmista
- puheeseen, kirjoitukseen ja kuviin kätkeytyneiden näkemysten, arvojen ja asenteiden löytämistä ja arviointia.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittely vakiintunutta
- oppilas hallitsee tekstintekoprosessin
- kirjoitetun kielen lause- ja virketaju sekä oikeinkirjoitus vakiintuvat
- ilmaisukeinot monipuolistuvat ja syvenevät.

Tiedonhallintataidot

- tiedonhankintaprosessi varmentuu
- yksinkertaisten lähdemerkintöjen käyttöä erilaisissa esityksissä.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- perustiedot Suomen ja maailman kielitilanteesta ja käsitys kielidemokratiasta sekä äidinkielen merkityksestä
- suomen kielen vaihteita ja vaihtelua
- suomen kielen maantieteellisen vaihtelun tarkastelua
- suomen kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteen hallinnan varmentamista; vertailua muihin kieliin
- kirjallisen yleissivistyksen pohjan luomista: tietoa keskeisistä teoksista ja niiden kirjoittajista sekä Kalevalasta, kansanperinteestä ja Suomen kirjallisuuden päävaiheista
- tekstien tyylillinen pääjako: romanttisten, realististen ja modernististen tekstien tuntomerkkejä
- kirjallisuuden käsitteistön hallintaa varmennetaan
- elokuva- ja teatterikokemusten erittelyä ja jakamista.

ARVIOINTI

- Arviointi perustuu kurssien aikana tehtyihin suullisiin ja kirjallisiin töihin.
- Arvosanaan vaikuttaa myös oppilaan tuntiaktiivisuus, mielenkiinto ja harrastuneisuus.
- Arvioinnissa käytetään numero- ja sanallista arviointia sekä palautekeskustelua. Lisäksi otetaan huomioon itsearviointi.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään
- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja

- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen muun muassa kielimuotoa valitessaan; hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieleksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa tekstiympäristössä
- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista ja osaa analysoida tekstien rakenteita
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia
- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisista keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opetettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoitelman laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen; hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, muun muassa kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä
- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyyllillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään

- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytännöistä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän
- tuntee kirjallisuuden päälat, tekstien tyylillisen pääjaon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa
- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsä kieliin; hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä

A-1 –kieli, Englanti

7.vuosiluokka

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas

- ymmärtää selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä, joka käsittelee hänen ikäisensä nuoren elämää tai joka koostuu aiheeltaan tutusta, jäsennellystä yleistiedosta
- selviytyy vastaavanlaisia aiheita koskevista keskusteluista, kun puhekumppani vie keskustelua eteenpäin
- kertoo vastaavanlaisista asioista suullisesti ja kirjallisesti.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- vertailee omaa ja kohdekulttuuria joidenkin keskeisten tietojen avulla
- oppii arvojen kulttuurisidonnaisuutta mm. tekemiensä vertailujen pohjalta
- viestii ja toimii kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla niissä arkipäivän tilanteissa, jotka sisältyvät kyseisen luokkatason opetukseen.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää säännöllisesti opiskelun ja oppimisen kannalta välttämättömiä strategioita ja työtapoja kuten osallistumaan aktiivisena osapuolena pari- ja ryhmätyöskentelyyn
- käyttää hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa opinnoissaan, esimerkiksi valmisohjelmien avulla
- arvioi omaa työskentelyään ja jossain määrin kielitaitonsa eri alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta:

- harrastukset ja vapaa-ajan vietto
- matkustaminen
- opiskelu
- julkiset palvelut, esim. asioiminen ostostilanteissa
- terveys ja hyvinvointi.

Rakenteet

- aikamuodot: preesens, imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti ja futuuri
- lauseen muodostaminen ja sanajärjestys
- artikkelin peruskäyttö

- keskeisimmät prepositiot ja konjunktiot
- muut rakenteet, jotka ovat välttämättömiä yllämainittujen tavoitteiden saavuttamiselle.

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilanneviiheisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi, esimerkiksi selittämällä sanoja toisin
- oman kielenkäytön tarkkailu

8. vuosiluokka

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas

- ymmärtää suuremmassa määrin selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä, joka käsittelee hänen ikäisensä nuoren elämää tai joka koostuu aiheeltaan tutusta, jäsennellystä yleistiedosta
- selviytyy varmemmin käsiteltyihin aiheisiin pohjautuvista keskusteluista, tarvittaessa puhekumppanin avulla
- kertoo vastaavanlaisista asioista suullisesti ja kirjallisesti
- ymmärtää joitakin keskeisiä eroja englannin kielen varianteista.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee laajemmin kohdekulttuuria vertailemalla sitä omaan kulttuuriinsa
- tuntee laajemmin arvojen kulttuurisidonnaisuutta
- viestii ja toimii kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla niissä arkipäivän tilanteissa, jotka sisältävät uusina kyseisen luokkatason opiskeluun.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää entistä järjestelmällisemmin kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita ja käyttää paremmin hyväksi äidinkielessä oppimaan asioita
- hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa aikaisempaa enemmän kieliopinnoissaan esimerkiksi käyttämällä Internetiä tiedonhankinnassa
- pystyy tekemään pienimuotoisen projektin itsenäisesti tai ryhmässä
- kykenee arvioimaan omaa työskentelyään ja aikaisempaa suuremmassa määrin kielitaitonsa eri alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

- julkiset palvelut, esim. asioiminen ravintolassa
- matkustaminen
- terveys ja hyvinvointi, esim. urheilu, huumori ja ihmissuhteet
- kestävä kehitys

- tiedotusvälineet.

Rakenteet

- ehtolauseet: futuuri-yleispreesens, I konditionaali-yleisimperfekti
- verbin -ing -muotoja
- lisää artikkelin käytön sääntöjä
- keskeisimmät konjunktiot ja prepositiot (myös idiomaattisissa ilmaisuissa)
- muut rakenteet, jotka ovat välttämättömiä yllämainittujen (viestintä)tavoitteiden saavuttamiselle.

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilannevihjeisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla jossain määrin
- oman kielenkäytön tarkkailu
- keskustelussa ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen liittyvien ilmausten käyttö.

9.vuosiluokka

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas

- ymmärtää pääajatuksen ja keskeisiä yksityiskohtia myös laajempaa yleistietoa sisältävästä kuullusta tai luetusta, selvästi jäsennetystä tekstistä
- selviytyy myös vaativammista epävirallisista keskustelutilanteista
- pystyy kertomaan suullisesti tai kirjallisesti arkisista asioista, jotka sisältävät myös jonkin verran yksityiskohtia
- tiedostaa joitakin keskeisiä eroja englannin kielen eri varianteista.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee kohdekulttuuria ja ymmärtää sitä omaa kulttuuritaustaan vasten
- viestii ja toimii kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa
- tiedostaa arvojen kulttuurisidonnaisuuden.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää monipuolisemmin erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita
- käyttämään hyväkseen äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- kykenee tekemään pienimuotoisia projektitöitä itsenäisesti tai ryhmässä
- osaa arvioida omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin
- pystyy tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

- julkiset palvelut
- matkustaminen
- opiskelu, työ ja elinkeinoelämä
- terveys ja hyvinvointi, esim. sosiaaliset suhteet
- kestävä kehitys
- tiedotusvälineet.

Rakenteet

- toinen konditionaali ja passiivi
- epäsuorat kysymykset
- relatiivipronominit ja artikkelit
- keskeisimmät prepositiot myös idiomaattisissa ilmaisuissa
- keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet

Viestintästrategiat

- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla

ARVIOINTI

- Oppilaan työskentelyä arvioidaan jatkuvasti, ja arviointi perustuu oppilaan suulliseen ja kirjalliseen työskentelyyn.
- Arvioinnissa huomioidaan myös tuntiaktiivisuus ja läksyjen suorittaminen.
- Arvioinnin tukena käytetään erityyppisiä formatiivisia ja/tai summatiivisia kokeita.
- Alusta alkaen pyritään myös siihen, että oppilaat asettavat itselleen tavoitteita ja arvioivat omaa suoritustaan ja työskentelyään.
- Kurssin loppuarvosana annetaan numeroin, mutta sen lisäksi oppilasta arvioidaan opiskelun aikana suullisesti ja/tai kirjallisesti.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. vuosiluokalla opetussuunnitelman perusteiden liitteessä 2 esitetyn kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan on seuraava:

- puheen ymmärtäminen: B 1.1 toimiva peruskielitaito
- puhuminen: A 2.2 kehittyvä peruskielitaito
- tekstin ymmärtäminen: B 1.1 toimiva peruskielitaito
- kirjoittaminen: A 2.2 kehittyvä peruskielitaito

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee kohdekielen kielialueen elämänmuotoa ja historiaa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

B-1 –kieli, Ruotsi

7. vuosiluokka

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas

- pystyy kertomaan perustietoja ruotsiksi kaikkein tavallisimmissa arkielämään liittyvissä tilanteissa, joissa puhekumppani voi auttaa ja jotka koskevat häntä itseään – esimerkiksi nimi, ikä, oma perhe, osoite, harrastukset, koulu jne.)
- osaa vastata tervehdyksiin, toivotuksiin ja kiitokseen
- ymmärtää edellä mainittuja aiheita käsittelevän tekstin tai puheen keskeisimmän sisällön
- osaa kirjoittaa itseään koskevista asioista lyhyitä lauseita ja viestejä

Kulttuuritaidot

Oppilas

- ymmärtää suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa
- osaa viestiä ruotsinkielisen kulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla tavalla.
- pystyy erottamaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin toisistaan

Opiskelustrategiat

Oppilas

- osaa käyttää erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja
- pystyy arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin
- kykenee tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit suomen ja ruotsin kielen kielialueen näkökulmasta

- lähiympäristö ja koti ja siihen olennaisesti kuuluvat henkilöt ja perheenjäsenet ja ystävät
- harrastukset ja vapaa-ajanvieto
- koulu ja oppilastoverit
- matkustaminen
- perustietoja suomenruotsalaisesta, ruotsalaisesta ja muusta pohjoismaisesta elämänmuodosta.

Rakenteet

- verbien taivutus (presens ja apuverbit)
- substantiivien taivutus (yksikkö ja monikko)
- adjektiivien taivutus
- persoonapronominit (subjekti-, objekti- ja omistusmuodot)
- yleisimmät prepositiot
- viikonpäivät ja kuukaudet
- lukusanat
- väite- ja kysymyslauseen sanajärjestys

Viestintätaidot

- kielellinen tai tilanneviheisiin pohjautuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- oman kielenkäytön tarkkailu.

8. vuosiluokka**TAVOITTEET****Kielitaito**

Oppilas

- osaa kertoa perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään ruotsiksi arkipäivän tavanomaisissa puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtää jokapäiväisen elämän tapahtumia käsittelevää tekstiä tai puhetta tilanneyhteyden tukemana
- kykenee kirjoittamaan lyhyen viestin tutuissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- ymmärtää suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa
- osaa viestiä ruotsinkielisen kulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää erilaisia kielen opiskelulle tyypillisiä työtapoja kuten pari- ja ryhmätyöskentelyä
- osaa korvata kielitaitonsa puutteita esim. hakemalla korvaavia sanoja
- pystyy hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa kielenoppimisprosessissaan
- kykenee arvioimaan työskentelyään ja oman kielitaitonsa osa-alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT**Tilanteet ja aihepiirit suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta**

- harrastukset ja vapaa-ajanvieto

- lähiympäristö ja koti ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot kuten perheenjäsenet ja ystävät
- koulu ja oppilastoverit ja opettajat
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ostoksilla käynti ja julkiset palvelut
- perustietoja suomenruotsalaisesta, ruotsalaisesta ja muusta pohjoismaisesta elämänmuodosta.

Rakenteet

- verbien taivutus (imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti ja imperatiivi) ja verbi + prepositio
- substantiivien taivutus
- adjektiivien vertailu
- den/det/de här
- den/det/de där
- någon/ingen
- rinnastuskonjunktioita
- ajan määreet
- man -sanankäyttö
- järjestysluvut
- sanajärjestys (käänteinen).

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilannevihjeisiin pohjautuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteissa saadun palautteen hyödyntäminen
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla.

9.vuosiluokka

TAVOITTEET:

Kielitaito

Oppilas

- osaa kertoa perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään ruotsiksi arkipäivän tavanomaisissa puhetilanteissa tarvittaessa puhekuppanin apuun tukeutuen
- ymmärtää jokapäiväisen elämän tapahtumia käsittelevää tekstiä tai puhetta tilanneyhteyden tukemana
- pystyy kirjoittamaan lyhyen viestin tutuissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- ymmärtää suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa
- pystyy viestimään ruotsinkielisen kulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- oppii käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten omien viestien laatimista ja tiedonhankintavälineiden käyttöä
- pystyy tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita
- osaa arvioida työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta

- lähiympäristö ja koti ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot
- harrastukset ja vapaa-ajan vietto
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- matkustaminen
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ostoksilla käynti ja julkisten palvelujen käyttö
- perustietoja suomenruotsalaisesta, ruotsalaisesta ja muusta pohjoismaisesta elämänmuodosta.

Rakenteet

- konditionaali
- infinitiivi
- futuuri
- refleksiiviverbit
- sivulause
- prepositioilmauksia.

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilanneviiheisiin pohjautuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen sekä palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö

ARVIOINTI

- Oppilaan työskentelyä arvioidaan jatkuvasti, ja arviointi perustuu oppilaan suulliseen ja kirjalliseen työskentelyyn.
- Arvioinnissa huomioidaan myös tuntiaktiivisuus ja läksyjen suorittaminen.
- Arvioinnin tukena käytetään erityyppisiä formatiivisia ja/tai summatiivisia kokeita.
- Alusta alkaen pyritään myös siihen, että oppilaat asettavat itselleen tavoitteita ja arvioivat omaa suoritustaan ja työskentelyään.
- Kurssin loppuarvosana annetaan numeroin, mutta sen lisäksi oppilasta arvioidaan opiskelun aikana suullisesti ja/tai kirjallisesti.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. vuosiluokalla opetussuunnitelman perusteiden liitteessä 2 esitetyn kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan on seuraava:

- puheen ymmärtäminen: A 2.1 peruskielitaidon alkuvaihe
- puhuminen: A1.3 toimiva alkeiskielitaito
- tekstin ymmärtäminen: A2.1 peruskielitaidon alkuvaihe
- kirjoittaminen: A1.3 toimiva alkeis-kielitaito

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen sekä muiden pohjoismaisten elämän-muotojen ja kulttuurien keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä.
- tuntee maamme suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden arkipäivän vuorovaikutusmuotoja
- ymmärtää pohjoismaisen yhteistyön merkityksen

Opiskelustrategiat

oppilas

- käyttää säännöllisesti opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja.
- on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

Matematiikka

TAVOITTEET 7.-9.LUOKILLA

Oppilas oppii

- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa
- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaalimaailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- soveltamaan erilaisia menetelmiä tiedon hankintaan ja käsittelyyn
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella
- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

7. vuosiluokka

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- luonnolliset luvut, kokonaisluvut, rationaaliluvut
- irrationaaliluvut, reaaliluvut
- vastaluku, käänteisluku, itseisarvo
- negatiivisten lukujen yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolasku
- potenssi, eksponenttina luonnollinen luku
- potenssi, eksponenttina negatiivinen kokonaisluku
- päässälaskuja, pyöristämistä, tarkistamista, laskujen soveltaminen arkitilanteissa, laskimen käyttö
- laskujärjestys, lausekkeiden sieventäminen
- juuren käsite ja laskutoimituksia neliöjuurella

Algebra

- lauseke ja sen sieventäminen
- potenssilauseke ja sen sieventäminen
- muuttuja-käsite, lausekkeen arvon laskeminen

Funktiot

- lukuparin esittäminen koordinaatistossa

Geometria

- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia
- kulmien välisiä yhteyksiä
- kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä, säännölliset monikulmiot, ympyrä ja siihen liittyvät käsitteet

- tasokuvioden piirin laskeminen
- geometristä konstruointia harpin ja viivaimen avulla
- kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä
- symmetria suoran ja pisteen suhteen
- kierto ja siirto tasossa
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys

8. vuosiluokka

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- lukujen jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä
- kombinatoristen ongelmien ratkaiseminen eri menetelmillä

Algebra

- polynomin käsite, polynomien yhteen- ja vähennyslasku
- polynomien kertolasku
- yhtälö, määrittelyjoukko, ratkaisujoukko
- epäyhtälö
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- **suhde ja verranto**
- lukujonojen tutkimista ja muodostamista

Geometria

- **pinta-alan** yksikkömuunnoksia
- tasokuvioden piirin ja pinta-alan laskeminen, soveltaminen
- Pythagoraan lause

9. vuosiluokka

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- prosenttilaskut

Algebra

- yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti

Funktiot

- riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen muuttujien avulla
- funktion käsite
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon

- funktionkuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen
- lineaarinen funktio suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Geometria

- **tilavuuden** yksikkömuunnoksia
- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu, tilavuuden ja pinta-alan laskeminen, soveltaminen
- trigonometriaa, suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen

Todennäköisyys ja tilastot

- todennäköisyyden käsite
- frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi
- keskiarvon, tyyppiarvon ja mediaanin määrittäminen
- hajonnan käsite
- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa

ARVIOINTI

- Arvostelu suoritetaan asteikolla 4-10.
- Arvostelukriteereinä ovat sitoutuminen opiskeluun, aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn, kotitehtävistä vastaaminen ja summatiiviset kokeet.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapausten yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten lauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa myös käyttää luokittelua matemaattisen ongelman ratkaisuihin
- osaa tehdä järjestelmällisesti mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot taulukkoa, puu-, polku-, tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemiseksi ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- korottaa luvun kokonaislukupotenssiin ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihin
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuuria
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiensa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia arkielämässä, tieteissä ja taitoaineissa; hän osaa muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiarvon.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa ratkaista lineaarisen yhtälön graafisesti
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; oppilas osaa määrittää kahden suoran leikkauspisteen piirtämällä

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää algebrallisia lausekkeita
- potenssin laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai päättelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioda tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisun eri vaiheet

Biologia ja maantieto

BIOLOGIA

Biologia on oppi elämästä. Biologian opetus kehittää oppilaan luonnontuntemusta ja auttaa ymmärtämään luonnon perusilmiöitä. Opetuksessa kiinnitetään huomiota ihmisen ja luonnon välisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä korostetaan ihmisen vastuuta luonnon suojelussa.

TYÖTAVAT

Biologian opetus perustuu tutkivaan oppimiseen. Opiskelu kehittää oppilaan taitoja havainnoida, tutkia ja tehdä johtopäätöksiä sekä havainnollistaa biologista tietoa. Erilaiset oppilastyöt, maastotyöskentelyt, retket ja laboroinnit kehittävät biologialle tyypillistä tieteellistä ajattelua.

7. vuosiluokka, biologia

Vesiekosysteemit

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tutkimaan ja kuvaamaan vesiekosysteemien perusilmiöitä ja niiden edellytyksiä
- oppii vesiekosysteemeihin liittyvät peruskäsitteet sekä eliölajit
- oppii suhtautumaan myönteisesti vesiekosysteemien säilyttämiseen ja suojeluun

SISÄLLÖT

- kotiseudun vesiekosysteemin keskeisten eliölajien luokittelu ja tunnistaminen sekä ohjattu vesikasvien tutkiminen
- vesiekosysteemien rakenne ja toiminta sekä niiden tutkiminen
- ihmisen vaikutus vesiekosysteemeihin

8.vuosiluokka, biologia

Metsän ja suon ekosysteemi

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tutkimaan ja kuvaamaan metsä- ja suoekosysteemin perusilmiöitä ja niiden edellytyksiä
- oppii metsä- ja suoekosysteemiin liittyvät peruskäsitteet sekä eliölajit
- oppii tunnistamaan lähiluonnon muutoksia sekä suhtautumaan myönteisesti metsä- ja suoekosysteemin säilyttämiseen ja suojeluun

SISÄLLÖT

- kotiseudun metsä- ja suoekosysteemin keskeisten eliölajien luokittelu ja tunnistaminen sekä ohjattu kasvien kerääminen esim. ryhmän yhteiseen kasvioon

- ekosysteemien rakenne ja toiminta sekä niiden tutkiminen
- ihmisen vaikutus ekosysteemeihin, yksilön vastuu
- metsänhoitoon ja kasvinviljelyyn tutustuminen

9.vuosiluokka, biologia

Ihmisen rakenne ja elintoiminnot (1 vuosiviikkotunti)

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot sekä ymmärtämään seksuaalisen biologian perustan
- oppii tuntemaan perinnöllisyyteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- oppii ymmärtämään biotekniikan sovellutusten merkityksen ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä kysymyksiä

SISÄLLÖT

- solun rakenteen ja toiminnan tutkiminen
- ihmisen rakenne ja elintoiminnot
- ihmisen lisääntyminen
- perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehittämisessä
- biotekniikan mahdollisuudet ja niihin liittyvät eettiset kysymykset

Ihmisen vastuu ympäristöstä ja eliökunnan kehitys (1 vuosiviikkotunti)

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tuntemaan elämän kehityshistorian sekä eri elämänmuotojen luokittelun
- oppii tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja etsimään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia
- oppii ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet
- oppii tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä sekä rakennettua ympäristöä
- oppii tietämään Suomen kansalaisen vaikutusmahdollisuudet elinympäristöönsä

SISÄLLÖT

- eliökunnan synty ja kehitys sekä eliökunnan järjestelmä
- ihmisen biologinen ja kulttuurinen evoluutio sekä ihmislajin ominaispiirteet
- oman elinympäristön tilan seuraaminen ja tutkiminen sekä oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen
- kulutuksen merkitys sekä erilaisten tuotteiden elinkaaren vaiheiden tutkiminen ja vertailu

ARVIOINTI (biologia ja maantieto)

- Arvioinnin muodot ovat jatkuva arviointi, tuotosten arviointi ja kokeet tai niitä vastaavat kuulustelut. Jatkuva arviointi perustuu opettajan havaintoihin ja muistiinpanoihin oppilaan suoriutumisesta eri opiskelutehtävissä ja -tilanteissa. Tuotoksina arvioidaan projektityöt, vihkotyöt ja esitelmät. Kokeita ja muita läksynkuulusteluja pidetään opiskelujaksojen aikana tai niiden päättyessä.
- Arvioinnin kohteena ovat oppilaan saavuttamat tiedot opiskelluista asiakokonaisuuksista ja työskentelymenetelmät. Työskentelytaitoihin kuuluvat arvioitavat osa-alueet ovat:
 - suunnittelu; kuinka oppilas osaa valita työhön sopivat välineet, materiaalit sekä lähteet
 - työskentelytavat; kuinka oppilas pystyy omaksumaan toimintaohjeet ja noudattamaan työsuunnitelmaa
 - vastuullisuus; kuinka oppilas ottaa vastuun työskentelystään yksin tai ryhmässä
 - yhteistyö; kuinka oppilas työskentelee ryhmässä ja millä tavalla hän osallistuu ryhmän tuotosten laatimiseen ja esittämiseen

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE KAHDEKSAN (8)

Oppilas:

- käyttää biologian tutkimusvälineitä
- työskentelee maastossa ja laboratoriossa turvallisesti
- tekee omaan ympäristöön liittyviä pikku tutkimuksia
- tuntee kasvi- ja eläinsolun rakenteen
- tuntee eliökunnan rakenteen sekä lajistoa ja osaa luokitella eliöitä
- ymmärtää ekosysteemien rakenteen ja toiminnan sekä elämän keskeiset ilmiöt
- ymmärtää ihmiselimestön rakenteen ja toiminnan sekä terveiden elämäntapojen merkityksen
- tuntee ihmisen lisääntymisbiologian ja perinnöllisyyden perustan
- tietää ympäristömme tilaan vaikuttavat keskeiset tekijät
- toimii kestävän kehityksen ylläpitämiseksi.

MAANTIETO

Maantiedon opetuksessa tutkitaan maapalloa planeettana sekä sen erilaisia alueita ja alueellisia ilmiöitä. Opetus kehittää oppilaiden maantieteellistä maailmankuvaa sekä edistää maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä. Maantiedossa kiinnitetään huomiota luonnon ja ihmisen toiminnan väliseen vuorovaikutukseen sekä opitaan tuntemaan erilaisia kulttuureja. Maantiedon opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua suvaitsevaisiksi, aktiivisiksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneiksi kansalaisiksi.

TYÖTAVAT

Maantiedon opetus toimii siltana luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen ajattelun välillä. Maantiedon opiskelun pohjana ovat tutkiva oppiminen ja elämykset. Opiskelussa käytetään ja tulkitaan erilaisia karttoja, diagrammeja, tilastoja sekä valo-, ilma- ja satelliittikuvia. Tietolähteinä ovat kirjallisuus, uutislähteet ja sähköiset viestimet. Monipuolisten tietolähteiden käyttö edellyttää mediakriittisyyttä.

7. vuosiluokka, maantieto

Maa - ihmisen kotiplaneetta (1 vuosiviikkotunti)

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii muodostamaan ja kehittämään maantieteellistä maailmankuvaa
- oppii määrittelemään alueiden ja paikkojen sijainnin sekä niiden väliset etäisyydet
- oppii tutkimaan erilaisia alueita sekä alueellisia ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan luonnonympäristöä, rakennettua ympäristöä, sosiaalista ympäristöä sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta
- oppii tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, kunnioittamaan niitä sekä suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja kansoihin

SISÄLLÖT

- maailman luonnonmaantieteellisen ja kulttuurimaantieteellisen karttakuvan hahmottaminen sekä maailman alueellinen jäsentäminen
- maapallon sisäiset ja ulkoiset tapahtumat
- Pohjois-Amerikan, Väli- ja Etelä-Amerikan alueiden luonnonolojen, ihmisen toiminnan ja kulttuuristen piirteiden tarkastelu ja vertailu

8. vuosiluokka, maantieto

Eurooppa (1 vuosiviikkotunti)

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii ymmärtämään maapallon planetaarisuuden vaikutukset
- oppii tarkastelemaan luonnonympäristöä, rakennettua ympäristöä, sosiaalista ympäristöä sekä ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta
- oppii tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, kunnioittamaan niitä sekä suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja kansoihin

SISÄLLÖT

- Euroopan karttakuva, luonnonolot, maisemat ja ihmisen toiminta sekä niiden välinen vuorovaikutus Euroopan eri alueilla
- Eurooppa osana maailmaa ja maanosan tulevaisuus

9. vuosiluokka, maantieto

Suomi maailmassa (1 vuosiviikkotunti)

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii ymmärtämään luonnon ja ihmisen välisen vuorovaikutuksen
- oppii ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen maisemassa
- oppii suhtautumaan myönteisesti oman maan vähemmistökulttuureihin ja maahanmuuttajiin
- oppii tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä sekä rakennettua ympäristöä
- oppii seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa ja arvioimaan niitä kriittisesti
- oppii toimimaan kestävän kehityksen elämäntavan mukaisesti

SISÄLLÖT

- Suomi osana maailmaa
- Suomen karttakuva, maisema, luonnon ja ihmisen välinen vuorovaikutus
- eri ympäristöihin perehtyminen lähialueilla sekä eri osissa Suomea
- Itämeren alueen ympäristökysymykset
- ympäristö- ja kehityskysymykset paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia

ARVIOINTI (ks. biologia)

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE KAHDEKSAN (8):

Oppilas:

- tulkitsee ja soveltaa karttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkkoja
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen, diagrammien ja piirrosten avulla
- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet ja kuvaa Euroopan luonnonoloja ja ihmisen toimintaa.
- vertailee Eurooppaa muihin maanosiin
- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisen toimintaan
- kuvaa ja analysoi asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa ja tuntee arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen
- suunnittelee ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
- tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit
- kuvaa Suomen vuorovaikutusta lähialueidensa, Euroopan ja koko maailman kanssa
- selostaa, mitä ovat keskeiset lähialueiden ympäristöongelmat ja maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat sekä esittää keinoja näiden ongelmien ratkaisemiseksi

Fysiikka ja kemia

Fysiikka 7. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmien ratkaisemisessa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita

KESKEISET SISÄLLÖT

Perusmittauksia

- luonnontieteellisiin menetelmiin tutustuminen
- suureen käsite
- luonnontieteellisen tutkimuksen suorittaminen (mittaaminen, taulukointi, graafinen esitys, työselostuksen laatiminen)

Värähdys- ja aaltoliike

- erilaisia värähtelijöitä, jaksollisuus, värähdysaika ja taajuus
- aaltoliikkeen synty ja ominaisuuksia
- ääni, äänen ominaisuuksien tutkimista, yhteydet musiikkiin, melu
- valo, valon ominaisuuksien tutkimista
- peilit, linssit, valonsädemallia käyttäen tutkitaan peilien ja linssien toimintaa
- optisten laitteiden toimintaperiaatteita

Liike ja voima

- massa, tilavuus, tiheys
- vuorovaikutus ja voima (painovoima, kitka, paine, noste)
- tasainen ja kiihtyvä liike

- painopiste ja tasapaino

Luonnon rakenteet

- maailmankaikkeuden mittasuhteita ja rakenteita

Fysiikka 9. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmien ratkaisemisessa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita

Painotetaan erityisesti seuraavia tavoitteita 9. vuosiluokalla

- vuorovaikutusten sekä ilmiöiden syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä
- eri lähteistä hankitun tiedon luotettavuuden arviointia
- fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa
- kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista
- yksinkertaisten graafisten ja algebrallisten mallien käyttämistä ilmiöiden selittämisessä
- luonnonilmiöiden ja prosessien tuntemista ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia

KESKEISET SISÄLLÖT

Lämpö

- lämpötila
- lämpöenergia, energian säilyminen

- lämpölaajeneminen
- olomuodon muutokset
- lämmön varastoituminen ja siirtyminen

Liike ja voima

- mekaaninen energia, työ ja teho
- yksinkertaiset koneet

Sähkö

- sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- virtapiiri, sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet
- sähköön tuotanto sekä siihen liittyvät ilmiöt ja prosessit
- sähkölaitteiden toimintaperiaatteita, laitteiden taloudellinen käyttö
- sähköturvallisuus

Ydinfysiikkaa

- ytimen rakenne, radioaktiivisuus
- säteilylajit
- säteilyn ominaisuuksia
- fissio ja fuusio

Energian tuotanto

- energialähteet, niiden vertailu, ympäristövaikutukset

ARVIOINTI

Arvostelu suoritetaan asteikolla 4-10. Oppilaan arvioinnin ja annettavan arvosanan perusteena ovat:

- aihepiirin käsittelyn jälkeen pidettävät summatiiviset kokeet
- oppilastöiden suoritus sekä työkirjojen ja vihon täyttö
- oppilaan tuntiaktiivisuus, tunti- ja kotitehtävien suoritus
- harrastuneisuus

Päättöarvioinnissa otetaan huomioon valtakunnalliset kriteerit soveltuvin osin.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimusselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä

- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen
- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia
- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja osaa selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan
- tuntee työn ja energian välisen yhteyden
- ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.

Värähdys- ja aaltoliike

Oppilas

- tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen
- tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla
- osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa
- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.

Lämpö

Oppilas

- tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla
- osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.

Sähkö

Oppilas

- osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet sekä osaa arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia
- ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina
- tuntee sovelluksia kuten sähkölaitteet ja sähköinen viestintä

- tuntee sähkön tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja kuten muuntajan toiminta, osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- tuntee säteilylajit ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaarattomista ja osaa suojautua säteilyltä
- hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla
- osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily
- ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

Kemia 7. vuosiluokka

TAVOITTEET 7.-8. LUOKILLA

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle
- laboratoriotyöskentelyn perusteet
- kuvailemaan ja mallintamaan yksinkertaisia kemiallisia reaktioita
- ymmärtämään aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- käyttämään aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja

KESKEISET SISÄLLÖT

- työturvallisuus
- puhdas aine ja seos sekä erotusmenetelmät
 - aineiden luokittelu rakenneosien avulla puhtaisiin aineisiin ja seoksiin
 - liukoisuus
 - aineiden erottelu erilaisten fysikaalisten ominaisuuksien perusteella, mm. haihdutus, tislauk, paperikromatografia, uutto
- atomi

- atomin rakenne
 - molekyyli
 - alkuaineet
 - kemiallisia merkkejä
- ilma ja vesi
 - ilmakehän kaasujen ominaisuuksia
 - hapen ja vedyn valmistus
 - veden ominaisuuksia

Kemia 8. vuosiluokka

KESKEISET SISÄLLÖT

- kemiallinen reaktio ja yhdiste
 - yksinkertaisia reaktioyhtälöitä
 - kemiallisen reaktion havaitseminen
 - reaktionopeuteen vaikuttavat asiat
 - yhdisteiden merkitseminen kemian merkkikielellä ja nimeäminen
 - reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen
 - jaksollinen järjestelmä
 - kemiallinen sidos (ioniyhdiste ja molekyyliyhdiste)
- palaminen kemiallisena reaktiona
 - palamisen edellytykset
 - oksidit
 - syttymispiste ja leimahduspiste
 - paloturvallisuus
- kemia ja luonto
 - happamat ja emäksiset aineet
 - neutraloituminen ja suolat
 - luonnon happamoituminen
 - ilmakehän ympäristöongelmia
- metallien kemia
 - metallien valmistus ja elinkaari
 - metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita
 - jännitesarja ja sen sovellukset
 - sähkökemialla
 - korroosio
- hiiliyhdisteiden kemia
 - hiili
 - hiilivedyt
 - hiilivedyt raaka-aineina ja energianlähteinä
 - alkoholit
 - karboksyylihapot

- ravintoaineet
 - rasvat
 - hiilihydraatit
 - valkuaisaineet
- kemianteollisuus ja tuotteiden elinkaaret

ARVIOINTI (ks. fysiikka)

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemista veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku, kasvihuoneilmiö ja happamoituminen
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavarannolle sekä korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja
- tuntee teollisuuden eri aloja kuten metalli- ja puunjalostusteollisuus sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja osaa tehdä valintoja kuluttajana
- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaillessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähkönjohtokykyä ja olomuodon muutoksia
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisia malleja käyttäen
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön
- osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä

Terveystieto

7.vuosiluokka (0,6 vvt: LI)

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tuntemaan ihmisen kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteitä
- oppii ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä
- opettelee huolehtimaan omasta terveydestään
- oppii ymmärtämään keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisen hyvinvoinnissa
- oppii kehittämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja
- oppii tunnistamaan ja ymmärtämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja

KESKEISET SISÄLLÖT

Kasvu ja kehitys

- ihmisen elämäntietä, eri ikäkaudet, syntymä ja kuolema
- fyysinen kasvu ja kehitys: terveyttä edistävä liikunta
- fyysinen kasvu ja kehitys: vuorokausirytmi, uni, lepo ja kuormitus
- omasta terveydestä huolehtiminen

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- tupakka

8. vuosiluokka (1,8 vvt: OPO 0,2/KO 1,0/BI 0,4/ liikennekasvatus 0,2)

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä
- oppii ymmärtämään yhteisöllisyyden ja ihmissuhteiden merkityksen sekä keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisen hyvinvoinnissa
- oppii ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen yhteisöjen, kuten perheen ja koulun hyvinvoinnin edellytyksenä
- oppii toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä
- oppii arvioimaan ympäristön terveyttä ja turvallisuutta
- oppii arvioimaan elämäntavan ja median merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta

KESKEISET SISÄLLÖT

Kasvu ja kehitys

- fyysinen kasvu ja kehitys: terveyttä edistävä ravitsemus
- psyykinen kasvu ja kehitys: itsetuntemus, itsensä arvostaminen, perhe ja sosiaaliset suhteet
- psyykinen kasvu ja kehitys: mielen ja ruumiin tasapaino

- sosiaalinen kasvu ja kehitys: yksilöllisyys, erilaisuus ja suvaitsevaisuus
- sosiaalinen kasvu ja kehitys: välittäminen ja huolenpito
- sosiaalinen kasvu ja kehitys: yksilön kasvu ja vastuu yhteisössään
- nuoruuden kehityksen erityispiirteitä ja tarpeita: kehittyvä seksuaalisuus

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- ravitsemukselliset tarpeet ja ongelmat eri tilanteissa, yleisimmät allergiat ja erityisruokavaliot
- alkoholi ja muut päihteet, mielihyvä ja riippuvuus sekä niihin liittyvät valinnat
- ristiriitojen selvittäminen ja mieltä painavista asioista puhuminen
- seksuaaliterveys: ihmissuhteet ja seksuaalisuus
- seksuaaliterveys: käyttäytyminen ja niihin liittyvät arvot ja normit
- liikenneturvallisuus ja käyttäytyminen
- median välittämä terveyskuva

Voimavarat ja selviytymisen taidot

- terveys, työ- ja toimintakyky voimavarana, henkilökohtaiset voimavarat
- tunteet ja niiden ilmaiseminen, sosiaalinen tuki ja turvaverkostot, vuorovaikutustaidot kehitykseen ja elämäkulkuun liittyvät muutokset, kriisit ja niistä selviytyminen

9. vuosiluokka (0,6 vvt: BI)

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii ymmärtämään itseään ja ihmisten erilaisuutta sekä terveyteen, vammaisuuteen ja sairauksiin liittyviä arvoja ja näkemyksiä
- oppii arvioimaan ympäristön ja kulttuurin merkitystä turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta
- oppii käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä ja hyödyntämään niitä terveydenedistämiseksi
- oppii ymmärtämään sääntöjen ja sopimusten ja luottamuksen merkityksen vertaisryhmän ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksenä
- oppilas oppii kuvaamaan ja arvioimaan terveyttä edistäviä ja sairauksia aiheuttavia keskeisiä tekijöitä sekä tunnistamaan ja pohtimaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valintoja
- oppii huolehtimaan itsestään ja ympäristöstään, tunnistamaan ennaltaehkäisyä ja avun tarpeen sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, sairauteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa
- oppii arvioimaan ympäristön merkitystä turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta
- oppii ja tutustuu väestönsuojeluun

KESKEISET SISÄLLÖT

Kasvu ja kehitys

- psyykinen kasvu ja kehitys: mielenterveys ja sen vaihtelu, mielen ja ruumiin tasapaino

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- tavallisemmat tartuntataudit ja sairaudet, oireiden tunnistaminen, sairastaminen ja itsehoito
- vaaratilanteet ja onnettomuudet, tapaturmat ja ensiapu

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

- kansantaudit
- ympäristö ja terveys, työhyvinvointi, kulttuuri ja terveys
- lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskeva lainsäädäntö
- keskeiset terveydenhuolto ja hyvinvointipalvelut ja kansalaisjärjestöjen työ
- väestönsuojelun perusteita

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8**Kasvu ja kehitys****Oppilas**

- tietää eri ikäkausien piirteitä ja elämänkulkuun liittyviä tapahtumia ja osaa tarkastella niitä terveyden näkökulmasta
- osaa selittää, miten uni ja lepo vaikuttavat vireyteen ja hyvinvointiin, antaa esimerkkejä terveyden kannalta tasapainoisesta ja monipuolisesta ravinnosta ja tietää liikunnan terveysvaikutuksia
- osaa kuvata hyvän ystävyssuhteen ja toimivan yhteisön ominaispiirteitä sekä antaa esimerkkejä keskeisistä vuorovaikutuksen taidoista
- tietää, miten voi hoitaa itseään ja terveyttään
- osaa pohtia ja eritellä nuorten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä kuvata niiden mahdollisia ratkaisuja.

Terveys arkielämän valintatilanteissa**Oppilas**

- tietää seksuaaliterveyden perusteita, tietää raskauden ehkäisyn merkityksen ja menetelmiä sekä osaa pohtia ja perustella vastuullista seksuaalikäyttäytymistä
- osaa kuvata ja pohtia päihde- ja vaikuteaineiden kuten tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja liuottimien käyttöön liittyviä riippuvuutta ja terveysriskejä sekä käytön syitä ja seurauksia ja antaa perustellen esimerkkejä keinoista välttää niiden käyttöä
- tunnistaa kiusaamisen ja muun väkivallan tunnuspiirteitä ja osaa tuottaa käytännön esimerkkejä väkivallan ehkäisemisestä ja rakentavasta kommunikaatiosta
- osaa nimetä yleisimpiä tartuntatauteja ja muita sairauksia ja kuvata esimerkein niiden ehkäisyä pääpiirteissään
- tietää liikenneturvallisuuden pääperiaatteita ja osaa kuvata tai esittää, miten erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa toimitaan ja annetaan ensiapua.

Voimavarat ja selviytymisen taidot**Oppilas**

- osaa nimetä, tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita ja kuvata niiden syitä sekä antaa esimerkkejä siitä, miten niihin perustuvaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta voidaan säädellä tilanteeseen sopivalla tavalla

- osaa tehdä havaintoja tuntemuksistaan ja oireistaan ja tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisen käytön perusteet
- osaa pohtia elämäntapavalintojen merkitystä terveydelle ja perustella tai näyttää esimerkein arkielämän terveyttä edistäviä valintoja
- osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä sekä käyttää ja arvioida kriittisesti erilaisia terveystiedon tiedonhankintalähteitä.

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

Oppilas

- tietää tavallisimmat kansantaudit ja niiden riskitekijöitä
- osaa kuvata ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ja antaa esimerkkejä niistä edistävistä keinoista omassa lähiympäristössään
- tietää oman koulun ja kunnan keskeisiä terveys- ja hyvinvointipalveluja, osaa hakeutua niihin ja kuvata esimerkein, miten palveluja käytettäessä toimitaan tarkoituksenmukaisesti
- osaa kuvata keskeisiä lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä.

Evangelisluterilainen uskonto

7. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin
- ymmärtää uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyiden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana

KESKEISET SISÄLLÖT

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin
Raamattu
- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- Raamatun kulttuurivaikutuksia
- Vanhan testamentti Israelin historian ja uskon ilmentäjänä, Vanha testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta

8. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- perehtyy kristinuskoon sekä sen merkitykseen ihmisen elämässä ja yhteiskunnassa
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tiedostaa maailmankatsomukseensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan

KESKEISET SISÄLLÖT

Kirkko

- uusi testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä
- kirkkorakennus, sen symboliikka ja liittyminen seurakunnan elämään
- kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys, erityisesti luterilainen usko, kristilliset symbolit, kirkkovuoden juhlat

Ihminen eettisenä olentona

- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen
- kristillinen ihmiskäsitys
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotuksia kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen vuorisaarna ym

9. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- perehtyy kristinuskoon sekä sen merkitykseen ihmisen elämässä ja yhteiskunnassa (8:lta)
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tiedostaa maailmankatsomukseensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä

KESKEISET SISÄLLÖT

Kristinuskko Suomessa ja maailmassa

- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet, ekumenia
- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja sekä uskonnottomuus
- uskonnonvapaus

Ihminen eettisenä olentona

- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen
- kristillinen ihmiskäsitys
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotuksia kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen vuorisaarna ym

YLEISTÄ

Kahdeksannen ja yhdeksannen luokan oppisisältöihin kuuluvan kokonaisuuden ”ihminen eettisenä olentona” alla olevat aiheet voidaan käsitellä vapaasti näiden vuosiluokkien aikana. Parhaaseen tulokseen päästään, kun edellä mainittuja aiheita opiskellaan joustavasti yhdistäen ne mahdollisuuksien mukaan oppilaiden omiin elämäntilanteisiin ja ajankohtaisiin tapahtumiin ympäröivässä yhteiskunnassa ja maailmassa.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan syventävää tietoa kristinuskosta ja evankelis-luterilaisesta kirkosta
Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön.

- tuntee kristinuskon syntytahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet.
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusluonteen.
- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä.

Oppilas ymmärtää uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta.
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa.
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet.
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee uskon ja tiedon perusluonteen sekä niiden keskinäisen suhteen.
- hahmottaa oman maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä.
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan.
- tunnistaa omien valintojensa ja tekojensa seurauksia.

Ortodoksinen uskonto

7. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyiden ulottuvuutta elämässä
- perehtyy ortodoksiseen kirkkoon ja sen historiaan
- perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana

KESKEISET SISÄLLÖT

Raamattu

- Raamatun synty ja sisältö
- Raamattu pyhänä kirjana

Kirkkohistoria

- kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat
- kirkkokunnat sekä ekumenia

8. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

KESKEISET SISÄLLÖT

Kirkkohistoria

- Suomen ortodoksisen kirkon historiaa
- Suomen ortodoksisen kirkon hallinto ja nykytilanne
- Suomen uskonnollisen tilanteen kehitys

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet, perususkomukset ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnolliset ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

9. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- tiedostaa maailmakatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen
- perehtyy ortodoksisen kirkon uskonkäsitykseen
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja ortodoksisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan
- osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

KESKEISET SISÄLLÖT

Liturgiikka ja uskonoppi

- sakramentit
- kirkkotaide ja kirkkomusiikki
- uskonopin keskeiset kohdat

Etiikka

- ortodoksinen ihmiskäsitys
- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohdinta ja soveltaminen
- Vuorisaarnan etiikka

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan tietoa ortodoksisesta uskosta

Oppilas

- tuntee ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhlaperinteen sekä kykenee seuraamaan ortodoksista kirkkovuotta
- on muodostanut itselleen yleiskuvan kirkon opista
- tuntee sakramentit sekä muita pyhiä toimituksia ja tuntee niiden merkityksen
- tuntee kirkon eettistä opetusta ja osaa soveltaa sitä omaan elämäänsä.

Oppilas tuntee Raamatun synnyn ja keskeisen sisällön

Oppilas

- tuntee Raamatun sisäisen rakenteen
- ymmärtää Raamatun pelastusilmoituksen
- ymmärtää Raamatun osana kirkon Traditiota
- tuntee Raamatun käytön kristityn jokapäiväisessä elämässä ja tunnistaa eri kirjojen liturgisen käyttöyhteyden.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tietää kristillisen kirkon synnyn, leviämisen ja sen jakaantumisen syyt
- osaa sijoittaa Suomen ortodoksisen kirkon osaksi maailmanlaajuisia kirkkoja
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon vaiheet ja niiden vaikutuksen nykyhetkeen

- tuntee oman seurakunnan toimintaa
- tuntee kirkollisia järjestöjä ja niiden toimintaa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon hallintoa.

Oppilas tuntee maailmanuskontoja

Oppilas

- ymmärtää uskonnon merkityksen ihmiselle
- tunnistaa suuret maailmanuskonnot
- osaa arvostaa eri tavalla uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Elämänkatsomustieto

7. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- oppii tuntemaan eri kulttuureissa tärkeinä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä
- oppii arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme

KESKEISET SISÄLLÖT

Katsomusten maailma

- maailmankuva, maailmankatsomus, elämänkatsomus
- katsomusten historiaa
- katsomusvapaus
- uskonto ja uskonnottomuus, oma elämänkatsomus
- tieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen

8. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- omaksuu ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen periaatteita
- oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta

KESKEISET SISÄLLÖT

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta

- yhteiskuntateorian perusteet, demokratia
- toimiminen kansalaisena, politiikka

Etiikka ja hyvä elämä

- etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu
- ihmisoikeusetiikka
- monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä

9. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- etsii ja rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan
- oppii hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaen kohtaamaan epävarmuutta
- kehittää taitojaan ilmaista itseään ja elämäkatsomustaan
- kehittää arvostelukykyyään ja kykyään eettiseen toimintaan
- oppii huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- omaksuu ja sisäistää maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita
- oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta

KESKEISET SISÄLLÖT**Kulttuuri**

- käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta: humanistinen, utilitaristinen, mystinen ja luontokeskeinen kulttuuri ja luonto
- kulttuuri ja yhteisö, suomalainen kulttuuri, suvaitsevaisuus
- kulttuurin tutkimus

Etiikka ja hyvä elämä

- etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu
- ympäristöetiikka

Tulevaisuus

- tulevaisuuden tutkiminen
- luonnon ja yhteiskunnan tulevaisuus
- minun tulevaisuuteni, toimiminen tulevaisuuden hyväksi
- toimiminen tulevaisuuden hyväksi, maailmanperintö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8**Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu****Oppilas**

- osaa nähdä yhteyden arvovalintojen ja hyvän elämän välillä
- tunnistaa etiikan perusnäkökulmia kuten teon tahallisuuden, tekijän tarkoituksen, teon seurauksien huomioon ottamisen, vastuun ja oikeuksien näkökulmat
- kykenee tunnistamaan moraalidilemmasta eettisen näkökulman ja esittämään siihen eettisen ratkaisun
- kykenee havainnoimaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivästä, taiteesta, mediasta tai muilta elämän alueilta ja kykenee perustelemaan eron eettisesti kehittyneemmän ja kehittymättömämmän arvion välillä.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti**Oppilas**

- tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja

- kykenee suhteuttamaan erilaisia kulttuurisia käsitteitä ja symboleja eri katsomusperinteisiin
- ymmärtää sekularistisen ja uskonnollisen katsomuksen eron
- osaa käyttää oppimiaan kulttuuriin liittyviä käsitteitä ja kykenee hankkimaan tietoa erilaisista katsomuksista.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- tuntee ihmis- ja kansalaisoikeuksien pääpiirteet sekä kykenee selittämään niiden eron
- hahmottaa yksilön eettisen näkökulman suhteessa yhteisöön
- pystyy perustelemaan oikeuksien ja velvollisuuksien keskinäisen riippuvuuden
- tuntee vaihtoehtoisia ja vastakkaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä
- tunnistaa ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkauksia ja osaa arvioida erilaisten tasa-arvo- ja oikeusvaatimusten perusteita
- tuntee nyky-yhteiskunnan ongelmia ja pystyy esittämään sekä optimistisia että pessimistisiä näkemyksiä tulevaisuudesta.

Ihminen ja maailma

Oppilas

- ymmärtää kestävästä kehityksestä periaatteita
- tuntee ympäristöetiikan lähtökohtia
- osaa arvioida yksilön eettistä näkökulmaa suhteessa ympäristöön

ymmärtää yhteiskunnallisten ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutuksia.

Historia

7. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- tietää mitä tarkoitetaan historiallisella lähteellä
- oppii käyttämään historian peruskäsitteitä
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta
- oppii erilaisia tapoja hankkia historiallista tietoa
- ymmärtää, että historialliset lähteet voivat olla ristiriitaisia
- tuottaa yksinkertaisia historiallisia esityksiä
- selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä ja vaikutuksia
- osaa eritellä historian tapahtumien syitä ja seurauksia
- oppii eläytymällä ymmärtämään historiallisia tapahtumia yksittäisen henkilön kautta

KESKEISET SISÄLLÖT

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

- elämää 1800-luvun Suomessa
- omavarainen elämäntapa (esimerkiksi Iitti 1800-luvulla)
- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
- Napoleonin sodat, vuosi 1848, Saksan yhdistyminen
- Suomen sota ja autonominen asema
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa - esimerkiksi koululaitos, suomalaisuusaate, kielikysymys

Teollinen vallankumous

- teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- teollistuminen Euroopassa ja Suomessa
- teollisuustyöväestön asema ja sosialismi
- siirtolaisuus ja Yhdysvallat 1800-luvulla
- kaupungistuminen
- elämää teollisuuskaupungissa

Murrosten aika Suomessa

- sääty-yhteiskunnan mureneminen
- muuttuva maaseutu
- maaseudun tilattoman väestön ongelmat
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus

- puolueiden synty ja eduskuntaudistus

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

- imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
- ensimmäinen maailmansota
- Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset
- Suomen itsenäistyminen ja sisällissota

8. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- oppii käyttämään monipuolisesti historian käsitteitä
- ymmärtää historian lähteiden määrän kasvun ja monipuolistumisen 1900-luvulla
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta
- oppii tunnistamaan luotettavan lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta
- tuottaa historiallisia esityksiä
- ymmärtää, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin
- ymmärtää, että tulkitsijan oma asema ja näkökulma vaikuttaa hänen tulkintaansa historiallisesta ilmiöstä
- pystyy selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä ja vaikutuksia
- ymmärtää ja osaa eritellä historian tapahtumien syitä ja seurauksia
- ymmärtää, että valintoja tehdessään ihmisillä on ollut useita vaihtoehtoja
- osaa arvioida tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttäen apuna historiallista muutosta koskevaa tietoa
- oppii tekemään rinnastuksia historiallisten ilmiöiden ja nykyajan välillä
- oppii ymmärtämään arvomaailman vaikutusta ihmisen toimintaan
- ymmärtämään nykyhetken ratkaisujen vaikutuksen tulevaisuuteen

KESKEISET SISÄLLÖT

Laman ja totalitarismin aika

- maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- ensimmäisen maailmansodan seuraukset
- modernin elämäntavan synty
- elämää demokratioissa ja diktatuureissa
- sotien välinen aika Euroopassa ja Yhdysvalloissa
- diktatuurien synty: Mussolini, Hitler, Stalin
- demokratian kriisi Suomessa

Toisen maailmansodan aika

- toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- jälleenrakennus, kaupungistuminen ja muuttoliikkeet
- suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- kylmä sota
- kaksinapainen maailma ja kylmän sodan kriisit
- Suomen asema idän ja lännen välissä
- Kylmän sodan päättyminen
- maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat
- siirtomaiden itsenäistyminen
- kylmän sodan jälkeinen Eurooppa ja taloudellinen integraatio
- uusi maailmanjärjestys ja globalisaatio

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
- tiedonvälityksen kehitys

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä
- pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- kykenee sijoittamaan opiskelemansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.
- osaa selittää, miksi jollain elämäntilanteella toimittiin ennen toisin kuin nykyään.
- osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös nykyteknologian avulla, saamaansa informaatiota
- pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.

Yhteiskuntaoppi

9. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta
- oppii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana
- oppii tuntemaan julkiset palvelut
- saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen
- oppii yrittäjyyden perusteet ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnan hyvinvoinnin tekijänä
- oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta
- oppii tarkastelemaan ja kehittämään osaamistaan vastuullisena kuluttajana ja yhteiskunnallisena toimijana
- tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset

KESKEISET SISÄLLÖT

Suomalainen yhteiskunta ja talouselämä
Euroopan unioni

Yksilö ja yhteisö

Yksilö yhteisön jäsenenä

- perhe, erityyppiset yhteisöt sekä vähemmistö- ja osakulttuurit
- erilaiset perhetyypit
- perhelainsäädäntö
- lapsen oikeudet ja tärkeät ikävuodet
- yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena, Pohjoismaissa ja EU:ssa
- sovinainen ja epäsovinainen vaikuttaminen
- kunnallinen päätöksenteko litissä
- nuori kunnallisena vaikuttajana ja nuorisovaltuusto
- kansalaisjärjestöt

Yksilön hyvinvointi

- hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet
- yhteiskunnan tuki yksilölle
- hyvinvointiyhteiskunta ja väestörakenteen muutokset
- tasa-arvo sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi
- sukupuolten välinen tasa-arvo

- vähemmistöjen asema

Taloudenpito

- yksityisen taloudenpidon periaatteet ja kestävä kehitys
- kuluttajasuoja ja mainonta
- maksuhäiriöt
- kuluttajana vaikuttaminen

Kansalaisen turvallisuus

- oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
- liikenneturvallisuus: Toteutetaan yhteistyössä paikallispoliisin kanssa
- turvallisuuspolitiikka: ulkopoliittika, maanpuolustus

Vaikuttaminen ja politiikka

Vaikuttaminen ja päätöksenteko

- kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa
- kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- vallan kolmijako
- demokratia, vaalit ja äänestäminen
- politiikan ja hallinnon toimijat kunnassa, valtakunnassa, EU:ssa
- Suomen puoluejärjestelmä
- eduskunta
- hallitus
- Euroopan Unioni
- media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Taloustieto

Kansantalous

- yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina
- talouden peruskäsitteet ja hinnan muodostus
- säästäminen ja sijoittaminen
- työnteke ja yrittäjäyys
- järjestäytynyt työelämä ja nuoret työelämässä
- elinkeinorakenne
- Iitin elinkeinoelämä ja yrittäjäyys
- ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys
- kansainvälinen työnjako

Talouspolitiikka

- talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin
- julkinen talous ja verotus; kunnallistalous ja harmaa talous

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja käyttäminen

Oppilas

- kykenee tulkitsemaan kriittisesti median välittämiä tietoja, tilastoja ja graafisia esityksiä
- pystyy perustelemaan käsityksiään yhteiskunnallisista asioista
- osaa vertailla yhteiskunnallisen päätöksenteon ja taloudellisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja ja niiden seurauksia.

Yhteiskunnallisen tiedon ymmärtäminen

Oppilas

- ymmärtää, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja taloudellisissa ratkaisuissa on olemassa useita vaihtoehtoja
- ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen toiminnan eettisiä kysymyksiä.

Musiikki

7.vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla
- oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta
- Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärien ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä
- rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäyttöä kehittäviä harjoituksia ja erilaisiin laulutapoihin perehdyttävää yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa, josta osa ulkoa
- ikäkauteen sopivaa lauluohjelmistoa mm. suomalaisia kansanlauluja, lauluja populaarimusiikin eri alueilta, lauluja eri maista
- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia sekä monipuolisesti eri musiikkityylejä ja -kulttuureja edustavaa soitto-ohjelmistoa
- musiikin elementteihin ja keskeisiin käsitteisiin perehdytään musisoinnin, kuuntelun, liikunnan ja musiikillisen keksinnän yhteydessä:
 - rytmi: perussyke, heikot ja vahvat iskut, takapotku, erilaisia tahtilajeja ja tempoja, erilaisia aika-arvojen ja rytmin merkitsemistapoja
 - melodia: korkea, matala, nouseva, laskeva, samalla tasolla pysyvä, lyhyt ja pitkä sävel ja nuottinimet
 - harmonia: duuri, molli, erilaisia säestyksiä, sointumerkintä (reaalisoinnut)
 - dynamiikka: esim. hiljainen, voimakas, hiljenevä, voimistuva, aksentti
 - sointiväri: musiikin erilaiset sävyt, tutustutaan erilaisiin soitinryhmiin ja soittimiin
 - muoto: perusrakenteita esim. AB, ABA, ABACAD...(rondo), Intro, Coda
- monipuolista kuunteluohjelmistoa sekä sen jäsentämistä ajallisesti, paikallisesti, kulttuurisesti
- ääniympäristö ja kuulonhuolto
- omien musiikillisten ideoiden kokeilua ja tuottamista esimerkiksi ääntä, laulua, soittimia ja liikettä käyttäen

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon

- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia
- tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää
- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä
- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa.

Kuvataide

7.vuosiluokka

TAVOITTEET

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Oppilas

- käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja tekniikoita mm. piirustus, maalaus, grafiikka, keramiikka, kuvanveisto, ympäristö- ja tilataide, digitaalinen kuva
- käyttää kuvailmaisun mahdollisuuksia omien ajatustensa, havaintojensa, mielikuviansa, mielipiteidensä ja tunteidensa ilmaisuun
- osaa työskennellä itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmissä

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas

- tuntee tyyli- ja taidehistoriaa, esim. Suomen kultakauden taide
- harjoittelee kuvan analysointia eri näkökulmista
- ymmärtää tekniikan, välineen ja sisällön yhteyksiä
- osaa hakea ja käyttää tietoja ja kuvalähteitä: esim. oppikirjat, tietokirjat, internet

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oppilas

- oppii käyttämään teknisen piirustuksen välineistöä ja kuvaamaan kolmiulotteisia asioita ja ilmiöitä kaksiulotteisesti
- tutustuu mittakaavan käsitteeseen suunnittelussa
- tutustuu arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoihin, tyylipiirteisiin ja perinteisiin, esimerkkinä suomalainen arkkitehtuuri ja esineistö

Media ja kuvaviestintä

Oppilas

- syventyy valokuvan ja elokuvan ilmaisukeinoihin itse tekemällä
- syventyy graafisen suunnittelun keinoihin ja päämääriin
- tekee graafista suunnittelua

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- tilan kuvaamisen keinot, mm. yhden pakopisteen perspektiivi
- kuvataiteen keskeiset tekniikat
- kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa
- ajatukset, havainnot, mielikuvat, unet, muistot, tunteet ja mielipiteet kuvailmaisun lähtökohtana

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- analysoidaan taideteosten rakennetta ja sisältöä. (rakenne ja muoto, sisältö, viesti, käyttötarkoitus, ajan kuva tekniikan, välineen ja sisällön yhteys
- tiedonhaku ja kuvalähteisiin tutustuminen tyyli- ja taidehistoriaan liittyen

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- ympäristön kuvaaminen eri välinein kiinnittäen huomiota arkkitehtuurin tyylipiirteisiin
- tekninen piirustus ja kolmiulotteiset mallit
- tilan kokeminen
- viihtyisän asuinympäristön ehdot

Media ja kuvaviestintä

- opetellaan käyttämään tarkoituksenmukaisia ilmaisukeinoja ja välineitä omassa töissä
- kameran ja videokameran tekniikka
- kuvakoot, kuvakulmat, rajausta, valo ja varjo, kameran liikkeet
- viestin visualisointi, esim. esite, juliste, mainos
- kuvatyypit: käyttökuva, tiedottava kuva, taidekuva

ARVIOINTI

- Arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä auttaa oppilasta saamaan realistinen kuva taidoistaan, oppimisestaan ja kehittymisestään.
- Arvioinnin keinoina voidaan käyttää oppilaan ja opettajan yhteistä työn arviointia, oppilaan itsearviointia, ohjattua oppilaiden välisiä palautekeskusteluja sekä opettajan omaa arviointia.
- Kuvataiteessa arvioidaan työskentelyä ja tuotosta.
 - Työskentelyn arviointi
 - ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen
 - työvälineistä ja työympäristöstä huolehtiminen
 - oma-aloitteisuus
 - suunnittelu ja luonnostelu
 - työstäminen.
 - Valmiin työn arviointi
 - arvioidaan kuinka hyvin valmis työ vastaa asetettuja tavoitteita.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas osaa

- ilmaista itseään kuvallisin keinoin
- käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita
- valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimpia materiaaleja ja tekniikoita
- selostaa kuvan tekemisen prosessia luonnoksista valmiisiin töihin
- tunnistaa joitakin keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen
- tarkastella ja tulkita taiteen ja viestinnän kuvia
- hyödyntää taiteilijavierailuja, näyttely- tai museokäyntejä ja Internetin kulttuuripalveluja
- erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineitten esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia
- tuntee suunnittelu- ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään
- tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä
- kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita: valokuvausta tai videokuvausta ja digitaalista kuvan käsittelyä ja graafista suunnittelua
- analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta
- osaa havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saatua palautetta omassa työskentelyssään
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearviointissa
- pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa
- osaa ohjatusti käyttää taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon- ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa tietojen ja elämysten lähteinä.

Käsityö

TEKSTIILITYÖ

7. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- omaksuu mielekkään ja myönteisen asenteen työntekoon,
- oppii turvalliset ja tarkoituksenmukaiset työtavat
- pystyy toteuttamaan tuotteen ymmärtäen käsityöprosessin kulun
- osaa suunnitella visuaalisesti ja teknisesti oman työnsä tavoitteena laadukas ja persoonallinen käsityötuote
- oppii käyttämään erilaisia työvälineitä, koneita ja laitteita
- kehittää materiaali-, väri- ja muototajua sekä teknistä ajattelukykyä
- totutetaan itseohjautuvuuteen
- kehittää yhteistyötaitojaan työskennellessään ryhmän jäsenenä

- harjaannuttaa dokumentointitaitojaan
- oppii arvostamaan käsityökulttuuria
- arvostaa omaa ja muiden työtä

KESKEISET SISÄLLÖT

Ompelu:

- ompelukoneen monipuolinen käyttö ja sen puhdistaminen
- saumurin käyttö
- joustavan materiaalin ompelu
- vaatetukseen liittyvää kaavoitusta, kuosittelun alkeita
- vartalon perusmitat, mittataulukko
- kaava-arkin käyttö
- erilaisia leikkuusuunnitelmia

Neulonta:

- neuletiheys, neulemerkit, erilaisia neulepintoja

Virkkaus:

- syvennetään aikaisemmin opittua

Erikoistekniikoita mahdollisuuksien mukaan (esim. huovutus, kudonta, kankaanpainanta)

Tekstiilitieto ja kuluttajakasvatus:

- tekokuidut
- kankaan rakenne, kudonnaisen ja neuloksen ero
- tekstiilien hoito-ohjemerkinnot
- kriittinen kuluttajuus
- muodin historiaa
- työväline- ja materiaalitietoa aihepiirien yhteydessä

ARVIOINTI

- Arviointi on mukana toiminnan kaikissa vaiheissa ja se muodostuu kolmesta osa-alueesta:
 1. Asenne työn tekemiseen, oman ja muiden työn kunnioittaminen sekä halu kehittää taitojaan
 2. Työtekniikoiden ja työturvallisuuden hallinta, kyky oppia ja omaksua uutta tietoa sekä kyky joustavaan ongelman ratkaisuun.
 3. Harjoitustöiden muodossa osoitettu osaaminen ja suunnittelutaito.

Itsearviointin kautta pyritään realistisen kuvan muodostamiseen oppilaan omista taidoista ja tiedoista. Arviointi toteutetaan keskustellen, ongelmia ratkoen ja eri työvaiheita läpikäyden. Arviointikeskustelu on rakentavaa ja kannustavaa.

TEKNINEN TYÖ

TAVOITTEET

Oppilas

- omaksuu mielekkään ja myönteisen asenteen työntekoon
- kehittää tiedonhankintataitojaan
- osaa turvalliset ja tarkoituksenmukaiset työtavat
- kehittää ongelmanratkaisukykyään ja suunnittelutaitojaan
- osaa käyttää erilaisia työvälineitä, koneita ja laitteita
- ohjataan ja harjaannutetaan itseohjautuvuuteen
- kehittää yhteistyötaitoja työskennellessään ryhmän jäsenenä
- harjaannuttaa dokumentointitaitojaan
- osaa arvostaa käsityökulttuuria
- pystyy toteuttamaan tuotteen ymmärtäen käsityöprosessin kulun
- harjaannuttaa materiaali-, väri- ja muototajua sekä teknistä ajattelukykyään
- havaitsee teknologisten sovellutusten merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- Oppilasta kannustetaan ratkaisemaan teknisiä ongelmia omaperäisesti

KESKEISET SISÄLLÖT

Suunnittelu ja dokumentointi:

- suunnittelutaitojen kehittäminen
- tekninen piirtäminen: piirtäminen ja mittakaavat
- kuvat, piirrokset ja raportit

Materiaalituntemus:

- eri materiaalien tunteminen ja ominaisuuksien hyödyntäminen
- eri materiaalien vaikutus työmenetelmiin puu-, metalli- ja muovitoissa
- materiaaleihin ja työaineisiin liittyvät työturvallisuusohjeet

Työturvallisuussäädökset (Käsityön työturvallisuusopas 2004)

- työtilaan liittyvät turvallisuustekijät ja säännöt
- turvallisen työskentelyn oppiminen eri työmenetelmissä erilaisilla työvälineillä ja työstökoneilla
- suojavälineiden käyttö

Puutekniikan perusteet:

- mittaaminen ja merkitseminen, liimaus ja liitostekniikat, pinnankäsittely
- käsityövälineiden käyttö
- työkonet Käsityön työturvallisuusoppaan 2004 mukaan: vannesaha, oikohöylä, tasohöylä, porakoneet, talttaporakone, sorvi, hiomakoneet

Metallitekniikan perusteet:

- mittaaminen ja merkitseminen
- käsityövälineiden käyttö
- työkonet Käsityön turvallisuusoppaan 2004 mukaan: porakoneet, konesaha, hitsaus eri menetelmin, nestekaasulaitteet, kaarisaket, kulmahiomakone, penkkihiomakone, kulmauskone, vipuleikkuri

Muovitekniikan perusteet:

- käsityövälineiden käyttö, kuumailmapuhallin
- poraus, liimaus, hionta, kiillotus, taivutus
- työkoneet: tyhjiömuovain

Kone- ja sähkötekniikan ja elektroniikan perusteet:

- moottoritekniikka: 2-tahti ja 4-tahtimoottorit
- sähkötekniikka ja elektroniikka:
 - suureet: virta, jännite, teho, resistanssi
 - sähköturvallisuus ja kodin luvalliset sähkökytkennät
 - elektroniikan tavallisimpien komponenttien tunnistaminen, ominaisuudet ja käyttötarkoitukset
 - piirilevyn valmistus, komponenttisyömbolit, juottojärjestys ja toimivan laitteen rakentaminen, kotelointi
- mekaanisten laitteiden huolto ja korjaaminen
- teknologia, omaperäiset ratkaisut ja ongelmakeskeinen lähestymistapa

Kestävä kehitys:

- vahvistetaan vastuullista kulutuskäyttäytymistä, tuotteen elinkaaren ymmärtämistä ja jäätännösmateriaalien ja -aineiden kierrättämistä

Tietotekniikan käyttäminen apuna opetuksessa:

- oppilas osaa hankkia ja soveltaa tietoa käsiteltävään aiheeseen

ARVIOINTI

- Arviointi on mukana toiminnan kaikissa vaiheissa ja se muodostuu kolmesta osa-alueesta:
 4. Asenne työn tekemiseen, oman ja muiden työn kunnioittaminen sekä halu kehittää taitojaan
 5. Työtekniikoiden ja työturvallisuuden hallinta, kyky oppia ja omaksua uutta tietoa sekä kyky joustavaan ongelman ratkaisuun.
 6. Harjoitustöiden muodossa osoitettu osaaminen ja suunnittelutaito.
- Itsearviointin kautta pyritään realistisen kuvan muodostamiseen oppilaan omista taidoista ja tiedoista. Arviointi toteutetaan keskustellen, ongelmia ratkoen ja eri työvaiheita läpikäyden. Arviointikeskustelu on rakentavaa ja kannustavaa.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa

- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista.

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittyntä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa.

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti
- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisista ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan.

Liikunta

Liikunta vuosiluokilla 7-9

Iitin yläasteen liikuntakasvatuksen päämääränä on antaa oppilaille sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, joiden pohjalta on mahdollista omaksua liikunnallinen elämäntapa.

Liikunta on toiminnallinen oppiaine, jossa edetään leikin ja taitojen oppimisen kautta kohti omaehtoista harrastuneisuutta. Liikunnan opetuksessa korostetaan vastuullisuutta, reilua peliä sekä turvallisuutta.

Opetuksessa otetaan huomioon luonnon olosuhteet ja vuodenajat, paikalliset olosuhteet, sekä lähiympäristön ja koulun tarjoamat mahdollisuudet.

TAVOITTEET

Oppilas

- kokee liikunnan myönteisenä
- kehittää edelleen motorisia perustaitojaan sekä fyysistä kuntoaan ja syventää liikunnan lajitaitojaan
- osaa liikkua turvallisesti ja pukeutuu asianmukaisesti erilaisiin liikuntatilanteisiin
- jatkaa jo alakoulussa omaksumaansa henkilökohtaisen hygienian hoitoa
- osaa liikuntaharjoitusten yhteydessä työskennellä vastuullisesti ja toiset huomioiden
- osaa toimia yhteisesti sovittujen sääntöjen mukaisesti
- ymmärtää liikunnan merkityksen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä
- tutustuu liikunnan harrastusmahdollisuuksiin

KESKEISET SISÄLLÖT

1. Perusliikunta

Juokseminen:

- nopeutta, ketteryyttä ja reaktiokykyä kehittäviä juoksuharjoitteita ja -leikkejä
- juoksurytmiä kehittäviä harjoitteita tempoa vaihdellen, aitajuoksuharjoitteita
- viestijuoksuharjoitteita
- kestävyyttä kehittäviä harjoitteita

Hyppääminen:

- ponnistusvoimaa ja hyppyrytmiä kehittäviä vaihtelevia pituushyppy- ja moniloikkaharjoitteita
- korkeushyppyharjoitteita

Heittäminen:

- vartalon lihaksiston ja heittokoordinaation kehittämiseksi kuulan-, kiekon-, keihään-, ja pallonheittoharjoitteita
- turvallisuuden merkityksen korostaminen

2. Suunnistus ja retkeily

- kartanlukutaidon lisääminen
- karttamerkkien tunteminen
- kompassin käytön harjoittelu; suunnanotto kartalta
- suunnassa kulkemisen ja matkanarviointitapojen ja mittakaavan kertaus
- reitinvalinnan harjoittelu
- helpon radan suunnistaminen
- jokamiehen oikeuksien tunteminen

3. **Voimistelu ja tanssi** (tytöt)

Oppilas pyrkii ilmaisullisuuteen ja luovuuteen. Oppilas osaa käyttää vaihtelevasti aikaa, tilaa ja voimaa harjaannuttaessaan voimistelu- ja tanssitaitojaan.

Voimistelua ilman välineitä ja välineillä ja tanssit oppilasryhmän valinnan mukaan (esim. street/hip-hop, afrotanssi, jazz-tanssi, modernitanssi, bailatino, kansantanssit).

- ryhti
- käynnit ja juoksut
- hyppy ja hyppelyt
- askelten ja hyppyjen yhdistelmät
- vartalon liikkeet
- käten liikkeet
- jalkojen liikkeet
- rentousharjoitukset
- notkeusharjoittelu
- tasapaino
- liikkeiden yhdisteleminen ja muuntelu, aika, tila ja voimatekijöitä muunnellen sekä rytmikyvyn harjaannuttaminen

Kuntoliikunta

- kuntopiiri/circuit, aerobic

4. **Telinevoimistelu**

Oppilas kehittyy keskivartalon hallinta taidoissaan, ottaa vastuuta toisten oppilaiden avustamisesta ja osaa erilaisia avustuksia. Oppilas toimii yhteistyökykyisesti esim. välineiden laitto- ja korjaustilanteissa.

- voimistelun perusliikkeitä permannolla, rekillä, nojapuilla, renkailla, köysissä, puolapuilla, penkeillä ja hypyssä.

5. **Kuntosalityöskentely** (vain 9. luokka)

- tutustuminen kuntosaliin ja peruskuntosalilaitteiden käyttöön
- painonnostotekniikoiden harjoittelu
- kiertoharjoittelu parityöskentelynä sovitun ohjelman mukaan, sisältäen alkulämmittelyn ja loppuvenyttelyn

6. **Fyysisen kunnon testaaminen ja seuraaminen**

Käytetään seuraavia liikehallintatestejä:

- Eteentaivutus, istumaan nousu (30s), selkäliahastesti (30s), käsipainonnosto, vauhditon pituus, sukkulajuoksu, leuanveto, etunojapunnerrus, ponnistusvoima.

- Lisäksi yleisurheilun yhteydessä seurataan nopeuden ja kestävyyyden kehittymistä 50m, 100m, 1500m, ja 12 min juoksujen avulla.
- Testit tehdään 1-2 krt. lukuvuoden aikana.

7. **Yhteistanssit** (tytöt ja pojat)

Oppilas osaa yleisimpien lavatanssien perusteet, toimii kohteliaasti ja hyväksyy parikseen kenet tahansa.

- parinvaihtotansseja
- valssin perusaskel ja oikea pyörintä
- boogien perusaskel ja käden alta meno
- yleistanssi
- letkajenkka ja/tai jenkka

8. **Palloilu**

- sääntöjen omaksuminen
- reilunpelin periaatteiden mukainen pelaaminen
- turvallisuuden korostaminen
- joukkueovereiden huomioiminen
- pelinomaisuus ja pienpelit

Jalkapallo:

- pallon kuljetus-, syöttö-, potku-, ja haltuunottoharjoituksia
- ohjauspeli
- viitepelit

Pesäpallo:

- peruslyönti ja sijoittaminen kenttään
- heitto- ja kiinniottoharjoituksia
- turvallisen syötön harjoittelu
- ohjauspeli
- viitepelit

Lentopallo:

- sormi- ja hihalyöntiharjoituksia
- ala- ja yläaloituksen harjoittelu
- pelaajien ryhmitys
- passaripeli
- kolmen kosketuksen periaate
- viitepelejä

Koripallo:

- monipuolisia pallonkäsittely-, kuljetus-, ja syöttöharjoituksia
- koriin heittoharjoituksia paikalta ja kuljetuksesta
- paikkapuolustus
- pelaajavartiointi

- viitepelejä

Käsipallo:

- pallonkuljetus-, syöttö- ja vastaanottoharjoituksia
- hyppyheitto
- puolustus- ja hyökkäyskuvio
- ohjauspeli

Salibandy:

- pallon kuljetus-, syöttö- ja haltuunottoharjoituksia
- laukaisuharjoituksia
- pallonriisto
- ohjauspeli
- viitepelejä

Muut pallopelit:

Olosuhteet ja oppilaiden toivomukset huomioon ottaen ohjelmassa ovat myös seuraavat pallopelit:

- sulkapallo
- pöytätennis
- tennis
- golf
- lippupallo

9. Luistelu

- perusluistelu eteen ja taakse
- kehäkierto eteen ja taakse
- jarrutukset
- erilaiset tasapainoharjoitteet
- jääpelit ja -leikit

10. Hiihto

- perushiihtotyylien kertaus ja harjoittelu
- mäenlaskua ja tasapainoilua suksilla

ARVIOINTI

- Liikunnasta annettavaan numeroon vaikuttaa kolme osa-aluetta:
 1. Osaamisen ja toiminnan alue
 - erilaiset laji- ja kuntotestit ja havainnointi
 2. Tahto ja tunne
 - myönteinen suhtautuminen liikuntaan ja parhaansa yrittäminen
 - asiallinen pukeutuminen ja liikuntavälineiden tuominen tunnille
 - sosiaalisuus, muiden huomioiminen, avustaminen ja ohjaaminen myönteisesti
 3. Tieto
 - eri liikuntamuotojen perussääntöjen omaksuminen ja soveltaminen eri tilanteissa

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa ydintaidot juoksuissa, hyppyissä ja heitoissa
- osaa voimistelun, välinevoimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osoittaa toiminnassaan ymmärtävänsä rytmin merkityksen liikunnassa ja tanssissa
- osaa yleisimpien pallopelien perusteet ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa luistella sujuvasti
- hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustekniikat
- hallitsee uimataidon sekä osaa vesipelastamisen taitoja
- tuntee liikunnan ja terveyden välisiä yhteyksiä
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää toimintakykyään
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa, varustautuu liikuntatunnille asiallisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta

Kotitalous

7. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii sujuvaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa
- ymmärtää hyvien tapojen ja tasa-arvon merkityksen yksilön ja perheen hyvinvoinnin kannalta
- kykenee arvioimaan kotitalouden arjen hallintaa ja sen yhteyksiä omiin valintoihinsa ja toimintaansa
- hallitsee ruokatalouden hoidon, kodin puhtaanapidon ja vaatehuollon perustaitoja
- pystyy soveltamaan ravitsemussuosituksia käytännön ruoanvalmistus- ja valintatilanteissa
- toimii harkitsevana ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä tiedostaa kulutukseen liittyviä ongelmia
- arvostaa kansallista kulttuuria sekä kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden tuomia mahdollisuuksia

KESKEISET SISÄLLÖT

Perhe ja yhdessä eläminen

- yhteistyötaidot ja erilaisuuden hyväksyminen vuorovaikutustilanteissa
- tasa-arvo ja ajankäyttö perheessä sekä eri yhteisöissä
- arkipäivän hyvät tavat, tapakulttuuri ja kodin juhlat

Ravitsemus ja ruokakulttuuri

- perusruoanvalmistusmenetelmät
- ravitsemussuosituksiset ja terveellinen ruoka
- ruoan laatu ja turvallisuus, huomioiden hygieeniset, ergonomiset ja turvalliset työtavat
- aterioiden suunnittelu ja erilaisia ruokailutilanteita suomalaisessa ruokakulttuurissa
- ruokakulttuurien muuttuminen

Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta

- kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet
- tuotteiden ja palvelujen hankinta ja käyttö
- kulutuksen ympäristövaikutukset
- oman rahankäytön suunnittelua

Koti ja ympäristö

- asunnon ja tekstiilien hoitoa
- hygieeniset, ergonomiset ja turvalliset työtavat
- kotitalouden jätehuolto
- kotitalouskoneiden ja kodin laitteiden käyttötaito

ARVIOINTI

- Kotitalouden 7-luokan sisällöt muodostavat yhden kolmen vuosiviikkotunnin mittaisen oppimiskokonaisuuden, josta annetaan arvosana syksyllä ja keväällä.
- Kotitalouden opetuksessa arvioidaan tavoitteiden saavuttamista tietojen, taitojen ja asenteiden osalta. Arvosanaan vaikuttaa kaikki kotitalouden osa-alueet jatkuvan näytön periaatteella. Käytännön taidot, tiedonhankinta- ja käsittelytaidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot ovat ensisijaisia arvosanan määräytymisessä. Lisäksi painotetaan oma-aloitteisuutta, työskentelyn sujuvuutta, vastuunottoa ja yhteistyökykyä.
- Arviointitietoja annetaan oppilaalle ja hänen huoltajalleen numeroarvosteluna todistuksissa, kuukausitiedotteessa, kokeiden yhteydessä sekä suullisesti.
- Oppilas arvioi myös omaa edistymistään itse sekä ryhmän kanssa yhdessä.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITÉERIT ARVOSANALLE 8

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- osaa noudattaa hyviä tapoja ja ottaa muut huomioon käyttäytymisellään sekä toimia itsenäisesti ja ryhmässä
- tuntee kotitaloustyön suunnittelun, tasapuolisen työnjaon ja ajankäytön perusteita ja osaa soveltaa niitä oppimistilanteessa.

Käytännön työtaidot

Oppilas

- tuntee ruoka-aineiden ominaisuuksia, tavallisimpia ruoanvalmistuksen menetelmiä ja osaa käyttää näitä hyväkseen ruoanvalmistuksessa
- osaa valmistaa ohjatusti suomalaisia perusruokia ja leivonnaisia ja koostaa ateriansa ravitsemussuosituksen huomioon ottaen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tavallisimpia kodinkoneita ja -välineitä turvallisesti
- osaa tulkita tekstiilien hoito-ohjeita ja hoitaa tavallisimpia tekstiilejä
- osaa tehdä kodin siivouksen perustehtäviä
- osaa toimia ympäristöä säästären, valita tarkoituksenmukaisia pesu- ja puhdistusaineita sekä huolehtia kodin jätteen peruslajittelusta.

Tiedonhankinta- ja käsittelytaidot

Oppilas

- osaa etsiä ja hyödyntää kotitalouden tietoja eri lähteistä, tulkita yleisimpiä tuote- ja pakkausmerkintöjä ja symboleja sekä pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta
- osaa pääpiirteittäin kertoa mistä kotitalouksien menot koostuvat ja tehdä oman rahankäyttösuunnitelmansa
- tuntee tärkeimmät kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet.

Oppilaanohjaus

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä. Tarkoituksena on kehittää opiskeluvalmiuksia ja oman elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Näin tuetaan koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevissa ratkaisuissa. Koulun tasolla oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä opiskeluyhteisön hyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä. Yhteistyö huoltajien sekä muiden lapsen ja nuoren elämään vaikuttavien tahojen kanssa on olennaisella sijalla. Yläkoulun oppilaiden huoltajilla on mahdollisuus tavata opinto-ohjaajaa tarvittaessa. Peruskoulun päättövaiheessa yhteistyötä tehdään myös lähiympäristön yrittäjien kanssa sekä toisen asteen oppilaitosten kanssa.

Oppilaanohjausta toteutetaan alakoulussa 1. – 6. -vuosiluokkien aikana pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. 7.-9. luokilla oppilaanohjauksesta huolehtii oppilaanohjaaja yhteistyössä luokanvalvojien, aineenopettajien ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Yläkoulussa 7. – 9. –vuosiluokilla järjestetään luokkamuotoista ja henkilökohtaista ohjausta.

7.vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- perehtyy yläkoulun opiskeluyhteisöön
- opiskelee vastuullisesti, omatoimisesti ja suunnitelmallisesti
- oppii tarkkailemaan ja kehittämään omaa oppimistaan
- harjoittelee käyttämään itsetuntemusta elämän suunnittelun tukena ja pohtii omaa ammatillista kehittymistään

KESKEISET SISÄLLÖT

- kouluyhteisö ja sen toimintatavat
- ryhmäytyminen ja kouluyhteisössä toimiminen
- oppimiseen ja opiskelun taitoihin perehtyminen
- tuloksellisten opiskelutaitojen ja -tapojen vahvistaminen
- koulun pelisäännöt ja koulutyön eteneminen päättöluokalle saakka
- omien haaveiden, tunteiden ja ajatusten tunnistaminen ja ymmärtäminen
- ainevalintoihin ja muihin valintoihin ohjaaminen
- työelämään tutustuminen luokkatuntien puitteissa (haastattelut, ryhmätyöt, vierailut)

8. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- tiedostaa omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan
- tutustuu ammattialoihin ja koulutusvaihtoehtoihin
- lisää itsetuntemustaan

- pohtii omia kiinnostuksen kohteita

KESKEISET SISÄLLÖT

- koulunkäynti- ja opiskelutaitojen vahvistaminen
- ainevalintoihin ja muihin valintoihin ohjaaminen
- työelämään tutustuminen 2 päivää koulun keittiössä
- oman kotikunnan työelämään tutustuminen
- jatko-opintomahdollisuuksiin perehdyttäminen
- itsearviointitaitojen harjoittelu

9. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilas

- tiedostaa omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan arkielämään ja elämänuraan liittyvissä kysymyksissä
- saa tukea ja ohjausta päätöksentekoon ja itsenäiseen valintaratkaisuun peruskoulun päättövaiheessa
- oppii etsimään tietoa opiskelusta ja työelämästä Suomessa ja ulkomailla
- harjoittelee työnhakuun liittyviä taitoja
- tutustuu työelämän käytäntöihin TET-jaksolla

KESKEISET SISÄLLÖT

- työelämään tutustumisjakso 2 viikkoa syyslukukaudella oman valinnan mukaan
- perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista
- tutustuminen toisen asteen oppilaitoksiin
- korkea-asteen opiskeluvaihtoehtoihin tutustuminen
- jatko-opintoihin ohjaus
- ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalveluihin tutustuminen
- tiedonhankinta ja hakupalvelut tietokoneita käyttäen
- jatko-opintoja koskevaa tietoa huoltajille sekä oppilaan ja huoltajan valintapäätöksen tukeminen
- henkilökohtainen keskustelu päätöksenteon tukena

Työelämään tutustumisen toteutus

1-6 luokkien aikana oppilaat tutustuvat mahdollisuuksien mukaan lähipiiriin kuuluvien aikuisten ammatteihin. Seitsemännellä luokalla työelämään tutustutaan oppituntien ja vierailujen puitteissa. Kahdeksannella luokalla oppilaat tutustuvat kahden päivän ajan kouluyhteisön työtehtäviin pääsääntöisesti koulun keittiössä. Yhdeksännen luokan syksyllä oppilaat työskentelevät kahden viikon ajan itse hankkimassaan työpaikassa.